

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
0																																
100	98	96	94	92	90	85	80	70	60	55	50	45	40	30	20	15	10	8	6	4	2	0										

PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Huopatossut ovat Ulan Batorin torin vetonaula

Mongolian pääkaupungin, Ulan Batorin pää-torilla ei ole hiljaista ja rauhallista kuin huopatossutehtaalla. Täällä myydään kiivaan kaupanteon jälkeen kymmeniä tuhansia huopatossuja.

.....

ULAN BATOR, MONGOLIA Myyjät juovat ryhmissä kuumaa teetä ja huutelevat väliillä äänekkäästi asiakkaita. Viimainen tuuli pysähtyy tuhansiin myyntiorsilla riippuviin karvalakkeihin.

Muistan kirpeät lapsuuden pakkasaamut Perniössä. Äiti kiristi paksun, villaisen kaulahuivin ja veti jalkaani harmaat huovikkaat.

Suosituilla jalkineilla oli paljon eri nimiä: huovikas, huopikas, huopanen, huopasaapas, huopatóppönen, huopatossu, vilttitossu tai filtisaapas.

Huopatossut ovat todennäköisesti kotoisin Keski-Venäjältä 1800-luvun loppupuolelta. Venäjältä ryhdyttiin tuomaan Suomeen tehdastekoisia huovikkaita.

Pian niitä ryhdyttiin valmistamaan myös Suomessa

Materiaalina käytettiin karsatun lampaanvillan lisäksi lehmän, hevosen ja koiran karvoja.

Kodeissa tossun ensimmäinen huovutusvaihe tapahtui useimmiten lämpimän puulieden päällä keittössä, ja vanutus saunassa tossua kuumassa vedessä käännellen, rullaten ja venytellen niin kauan, että siitä tuli sopivan kokoinen. Lopullinen muoto saatiin lestellit. Tossut kuivattiin saunassa lestit

Huopatossuja myydään Ulan Batorin Naran tuul -torilla.

sisällä.

Huopatossujen käyttö oli yleistä vielä 1960-luvun puolivälissä. Niillä lapset taivalsivat

tyytyväisinä taliset koulumatkansa. Yhteiskunnalliset muutokset, maaltamuutto ja vetiset talvet johtivat huopatossujen

käytön päättymisen. Siitäkin huolimatta, että tossuista tehtiin uusia, moderneja versioita, joissa saattoi olla huovan päälle

liimattu kumipohja. Niillä lastentarhanopettajatkin tarkenivat seistä pitkät pakkaspäivät päiväkotien pihoiilla.

Mongolian muodin huipulla Mongoliassa ei ole pelkoa huopatossujen käytön vähenemi-

RAHAPELIT

Kierros 7

Vihjeemme: 1-s. 64-s.

Vakioveikkaus 4

1	Everton - Blackpool	1	1
2	Norwich - Leicester	1	1 x
3	Millwall - Bolton	x	1 x
4	Southampton - Derby	1	1
5	Ipswich - Cardiff	x	1 x
6	Leeds - Doncaster	1	1
7	Peterborough - Bristol C	1	1
8	Barnsley - Portsmouth	x	x 2
9	Crystal P - Watford	x	x
10	Nottingham - Coventry	1	1 x
11	Tranmere - Charlton	2	x 2
12	Sheffield U - Preston	1	1
13	MK Dons - Oldham	1	1

Peli aika päättyy la 18.2. klo 16.55.

Oikeat tulokset:

Kierros 6

Vakio: 121 221 x1x 1221

Lotto: 7, 9, 21, 22, 26, 28, 35

Lisänumerot: 16, 27

Lauantai-Jokeri: 1 1 1 3 2 8 2

1. lähtö:	7	–
2. lähtö:	1	2, 3, 8
3. lähtö:	11	–
4. lähtö:	11	7
5. lähtö:	1	16
6. lähtö:	6	4
7. lähtö:	7	–

Kampanja ohjaa marjojen käyttöön

Arktiset Aromit ry keskittyy tämän vuoden kampanjoissaan lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin.

Leiki luonnossa -kampanja keskittyy perhepäiväkoteihin, esikouluihin ja neuvoloihin. Mukana ovat vapaaehtoiset marjakummit, jotka voivat muun muassa opastaa luonnon tuntemuksessa ja olla apuna retkillä.

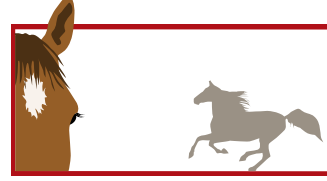
Neuvoloiden kautta jaetaan pienten lasten vanhemmille materiaalia, joka ohjaa lapsiperheitä luonnontuotteiden käyttöön.

Lisäksi Arktiset Aromit tekee yhteistyötä 4H-yhdistysten ja maa- ja kotitalousnaisten luontoretkitoiminnan kanssa.

MAIJA ALA-SIURUA

HEVOSELÄMÄÄ

Reilu johto

Siitä on vajaat yhdeksän vuotta, kun ostin varsan hyvän ystäväni häissä. Kauppoja hierottiin pitkin iltaa, ja lopulta hinta sovittiin.

Varsa muutti uuteen kotiin syyskuussa. Päitset sille jouduttiin ensimmäisellä kerralla laittamaan paininotteella. Varsan isän nimi oli Johto-Tähti, mistä keksimme hevoselle sopivan tuntuisen nimen: Reilu-Johto, eli Reiska.

Ajo-opetus aloitettiin kaksivuotiaana. Ohjasajo sujui jo muutaman kerran jälkeen, joten päätimme valjastaa varsan reen eteen.

Silloin varsa loikkasi saman tien korkeuksiin, niin että luokki kopsahti isännän otsaan. Päätimme antaa Reiskan seistä valjaissa totuttelemassa.

Muutaman päivän kuluttua ajattelimme hevosen rauhoittuneen ja kokeilimme uudelleen. Muutaman askelen Reiska kulki kunnolla. Sitten se säntäsi häntä

suorana läpi poniatauksen lan-kojen. Kuski putosi kyydistä, ja yleisö seurasi henkeä pidätellen. Meno pysähtyi vasta kun hanki ulottui Reiskaa mahaan asti.

Seuraavaksi aurattiin pellon ympärille reitti, jota reunustivat korkeat lumivallit. Siinä opeteltiin pysymään tiellä.

Talven mentyä siirryttiin harjoituskärryihin ja kilpa- valjaisiin. Ori katkaisi monta obersekkii ja potki välillä niin, että vanerinkappaleet lentelivät kärryistä.

Reiskaa alkoi olla mahdoton käsitellä, ja kolmivuotiske-väänä siitä päätettiin tehdä ruuna. Edes rauhoitusaineella

ei tuntunut olevan vaikutusta. Monen ruiskun jälkeen potkut loppuivat ja operaatio saatiin päätökseen. Eläinlääkärikin totesi, että jos hevonen joskus tulee maalisuoralle johdossa, siitä ei ohi mennä.

Kolmivuotiskesän Reiska vietti laiturilla. Syksyllä piti aloittaa säännöllinen valmen- nus, jotta raviura olisi saatu käyntiin seuraavana vuonna. Eräänä päivänä haimme Juvalta Pikku-Iron Reiskan harjoitus- kaveriksi. Nopea liro oli mainio ajokaveri nuorelle hevoselle.

Reiskan kilpailu-ura käynnisty- tyi Savonlinnan paikallisraveis- ta. Neljännessä sijasta tulivat myös ensimmäiset palkintora- hat. Raveissa oli mukana myös Pikku-Iiro.

Pahaksi onneksi automme oli opastettu parkkiin rata-aidan viereen volttauspaikan kohdal- le. Reiskaa oltiin riisumassa val- jaista, kun se huomasi tallikave- rin aidan takana lähtöringissä.

Hevonen alkoi hitaasti mutta varmasti vetää perässään autoa ja kuljetuskoppia. Tuli kiire ir- rottaa riehuva Reiska. Lopulta tilanteesta selvittiin pienillä mustelmilla.

Kilpauran alussa laukat vai- vasivat. Lisäksi lähdoissa tuli häitäilyjä, ja joskus loppuissakin.

Eniten harmittivat maalisuo- ralaukat kärkisijoilta. Reissut olivat kuitenkin jännittäviä.

Ajoituksen piti osua täysin nappiin, sillä ruuna ei sietänyt mitään ylimääräistä touhua. Ei edes kahvitaukoja matkalla.

Ravipaikalla Reiskaa ei voinut talutella, vaan se oli laitettava heti valjaisiin ja ajettava läh- töpaikalle. Lähdön ja pikaisen jäädyttelyn jälkeen oli suun- nattava suoraan kotitalille.

Reissut muuttuivat leppoi- sammiksi rutiinin ja vuosien myötä. Voittoja tuli lopulta kol- me ja voittorahojakin kahdeksi- sen tuhatta euroa. Ensimmäisen viidensadan euron voiton jäl-

keen isäntä istahti alas konjak- kilasin kanssa ja tuumasi, että helpommallakin on tullut rahaa ansaittua, mutta ei se koskaan ole yhtä makealta maistunut.

Viime kesäkuussa Reiska yht- äkkiä väsähti oudosti startissa. Ajattelimme, että hevosessa on joku hoitoa vaativa vaiva ja kut- suimme eläinlääkärin.

Ennen lääkärin tuloa Reiska sai jostain syystä tallissa raivo- kohtauksen ja potki etujalkansa läpi karsinan väliaidasta. Jalka vaurioitui pahasti kavion ylä- osasta.

Parisen viikkoa jalkaa hoidet- tiin ja odotettiin ihmettä. Reiska kuintui päivä päivältä ja vamma paheni entisestään.

Lopulta emme voineet muuta kuin päästää hevosen kärsi- myksistään. Reiska haudattiin pellolle suuren kivenjärkeleen viereen, mutta sydämissämme se elää aina.

AILI ROUHIAINEN

Liperi

Kotirintaman elämästä toivotaan kirjoituksia

Suomen Elämäntarinayhdistys järjestää kirjoituskilpailun, jonka aiheena on kotirintaman elämä.

Kirjoituskilpailu liittyy heinäkuussa Kärnämaellä järjestet- tävään elämäntarinafestivaaliin, jossa tämänvuotisen teemansa mukaisesti käsitellään laajasti kotirintaman elämää.

Kilpailussa halutaan tallentaa muistoja ja tarinoita elämästä kotirintamalla, miten kotona selvitettiin miesten ollessa sota- tehtävissä.

Tavoitteena on myös innostaa ihmisiä muistelevaan, kerää- mään ja tallentamaan omaa tai oman perheensä ja sukunsa sekä oman kotiseutunsa sota-aikaan liittyvää historiaa sekä tarjota julkaisukanava tavallisten ih- misten kotirintaman elämästä koskeville tarinoille.

Kilpailu on kaikille avoin. Osallistujat voivat kirjoittaa omista, sukulaisensa tai jonkun haastattelemansa henkilön ko- kemuksista ja muistoista. Myös

nuorten toivotaan perehtyvän ja kirjoittavan oman perheensä kotirintamamuistoista.

Kilpailun lähetettävien teks- tien pitää olla ennen julkaise- mattomia. Tekstin pituus saa ol- la enintään seitsemän liuskaa.

Kilpailutekstit lähetetään ni- mimerkillä varustettuina, nimi ja yhteystiedot liitetään mu- kaan suljetussa kirjekuoressa. Kirjoittajalta pyydetään myös lupaa tekstin mahdolliseen jul- kaisemiseen sekä käyttämiseen tutkimustarkoituksiin.

Kilpakirjoitukset voi lähettää huhtikuun loppuun mennessä Suomen Elämäntarinayhdis- tyksen puheenjohtajalle Hele- na Alhosaarelle osoitteeseen Lähteentie 11, 86710 Kärämäki ja sähköpostitse osoitteeseen *akatemia@elamantarina.fi*.

Kilpailun tulokset ja parhaat tarinat julkistetaan Kärämäen XII Elämäntarinafestivaalilla Kotirintaman elämä -semina- rissa 13. heinäkuuta.

MT

Elina Kivihalmeelle Kulttuurikuokka 2011

Suomen maatalousmuseo Sarka on myöntänyt ohjaaja/käsikir- joittaja **Elina Kivihalmeelle** vuoden 2011 Kulttuurikuokan tunnustuksena siitä, miten Kivi- halme on käsitellyt Tuntematon emäntä -elokuvasaan elineh- toja, joiden varassa maaseudun naiset ponnistelivat sotavuosina 1939–45.

Dokumenttielokuvallaan Kivihalme esittää kysymyksen: miten sota-ajan naiset, äitimme, isoäitimme ja isoisoäitimme, jakoivat. Kun suurin osa maati- lojen työvoimasta oli rintamalla, jäi maataloudesta vastaaminen lähes kokonaan naisten varaan. He pitivät yllä maanviljelystä, karjanhoitoa, puuhoiltoa sekä metsätöitä. Samalla he huoleht- ivat lapsista ja vanhuksista sekä sotaa pakoon tulleista kaupunki- laisista ja evakoista.

Vastausten kuteen Kivihalme luo Tuntematon emäntä -doku- menttielokuvassaan yksittäisten tarinoiden kautta: henkilökoh- taisista muistoista syntyy sodan

kokeneiden sukupolvien ja koko kansakunnan tarina, joka elää vielä tänäkin päivänä. Yhä vielä meitä suomalaisia leimaa taipu- mus suorittamiseen, äärimmäi- seen ahkeruuteen ja tuntuilli- suuteen.

Taideteollisen korkeakoulun Elokuvataiteen osastolta taiteen maisteriksi valmistunut Kivihal- me on työskennellyt sekä fiktio- että dokumenttielokuvan parissa vuosikymmeniä.

Kivihalmeen teoksissa yhdis- tyy kyky nähdä ihmisessä sekä yleviä että hauraita ulottuvuuks- ia. Hän lähestyy kohteitaan kunnioittavalla otteella ja liikkuu sujuvasti yksityisen ja yleisen vä- lillä, palkitsijat kiittävät.

Kulttuurikuokka luovutetaan Kivihalmeelle Suomen maatalo- usmuseo Sarassa sunnuntaina 18. maaliskuuta. Kaikille avoimessa tilaisuudessa katsotaan Tunte- maton emäntä -dokumenttiele- kuva ja Kivihalme kertoo sekä elokuvasta että sen tekemisestä.

MT